

Väkivalta



teksti Iita Kettunen
kuvat Kuvapörssi Oy / Jupiterimages

Julkaistu 20. helmikuuta 2007

Vaikka Suomen lain mukaan perheväkivalta on rikos, sitä pidetään vielä monissa maahanmuuttajaperheissä hyväksyttynä tapana hoitaa ristiriitoja. Perheväkivalta on myös suurin este maahanmuuttajanaisten kotoutumisessa.

● Kauniissa jugendtalossa Helsingin keskustassa sijaitsee Monika-Naiset liitto ry:n toimisto. Yhdistys perustettiin 1999 tukemaan kriisissä olevia maahanmuuttajanaisia ja -lapsia. Alussa asiakkaat olivat enimmäkseen virolaisia ja venäläisiä. Nykyisin yhdistyksen kriisi- eli voimavarakeskuksessa käy vuosittain yli 2 000 naista, suurin osa on muualta kuin Virossa ja Venäjältä.

– Suurin este maahanmuuttajanaisten Suomeen kotoutumisessa on perheväkivalta, sanoo liiton toiminnanjohtaja **Reet Nurmi**.

– Euroopan ulkopuolelta tänne avioituvat tai perheittensä kanssa muuttavat naiset ja miehet eivät tiedä lähisuhdeväkivallan olevan Suomessa rikos. Niinpä naiset eivät myöskään osaa lähteä hakemaan apua, sillä tällaisessa tilanteessa suomalainen tai Suomen kansalaisuuden saanut aviomies saattaa uhata vaimoaan maastakarkoituksella ja lasten menetyksellä.

Naiset syyttävät itseään

Maahanmuuttajanaiset ovat jo usean vuoden ajan olleet ylliedustettuina turvakodeissa. Naiset edustavat kymmeniä eri kansallisuuksia ja ovat joko avioliiton kautta tulleita pakolaisia ja turvapaikanhakijoita tai paluumuuttajia. Ongelmallisia ovat myös yhä yleisemmiksi käyneet pakkoavioliitot.

– Tyttären täyttäessä 18 vuotta isä saattaa lähettää hänet avioitumaan kotimaahansa valmiiksi katsotun miehen kanssa, vaikka tyttö olisi elänyt koko ikänsä Suomessa. Avioiduttuaan tyttö muuttaa miehensä kanssa takaisin Suomeen. Tyttö haluaa elää suomalaista elämää, mutta mies yrittää pakottaa hänet oman kulttuurinsa mukaiseen rooliin. Asetelma on omiaan johtamaan miehen väkivaltaiseen käyttäytymiseen, pohtii Reet Nurmi.

Helsingin lisäksi Monika-Naiset liitto ylläpitää voimavarakeskuksia Vantaalla, Kemissä ja Turussa sekä salaista turvakotia pääkaupunkiseudulla. Voimavarakeskus tarjoaa keskusteluapua ja palveluneuvontaa. Asiakkaat ovat mm. Bangladeshista, Intiasta, Thaimaasta, Somaliasta, Iranista, Irakista, Afganistanista, Kosovosta, Vietnamista, Kiinasta ja Pakistanista.

– Poikkeuksetta kaikki asiakkaamme pitävät itseään syyllisinä aviomiehen väkivaltaiseen käyttäytymiseen. He eivät myöskään heti näe lähisuhdeväkivallan yhteyttä omaan pahaan oloonsa, vaan saattavat käydä useita kuukausia keskustelemassa luonamme aivan muista asioista, kertoo ohjaaja **Ljudmila Kettunen**, joka on itse muuttanut Suomeen Venäjältä.

– Aluksi nainen saattaa pitää oikeutettuna sitä, että mies lyö häntä. Jonkin ajan päästä hänelle alkaa valjeta, että sitä ei pidä hyväksyä. Jos väkivaltaa on kestänyt kauan, ohjaamme hänet turvakotiin. Koska maahanmuuttajamiehet pääsevät suomen kielen kursseille perheenäitejä nopeammin, isä hoitaa yleensä kaikki asiat ja toimii myös vaimonsa tulkkina.

– Miehelle on edullista se, että vaimo ei opi suomea, sillä silloin häntä on helpompi hallita. Eräs mies vei vaimonsa lääkäriin hakattuaan tämän henkiviereriin ja selitti vaimonsa joutuneen onnettomuuteen. Perheen todellinen tilanne pysyi pitkään salassa, Ljudmila Kettunen kertoo.

Monille naisille väkivaltaisesta avioliitosta ei näy ulospääsyä, sillä he eivät tiedä saavansa erottuaan yhteiskunnalta itselleen ja lapsilleen taloudellista tukea.

Useat naiset eivät tiedä perusoikeuksistaan ja tarvitsevat erottuaan paljon tukea ja apua alkaen jopa pankkitilin avaamisesta.

Aputoiminnot

-  [Tulosta sivu](#)
- [Lähetä ystävälle](#)
- [Kommentoi toimitukselle](#)

– Tyypillinen asiakkaamme on kielitaidoton, hämmentynyt ja alistuva. Hän ei tunne peruspalveluita, ja erityisesti suomalaisen miehen kanssa avioliitossa olevat pelkäävät maastakarkoitusta tai lastensa kaappausta.

Miehen kotiorjaksi

Voimavarakeskuksen asiakkaista noin puolet on naimisissa suomalaisen miehen kanssa.

– On tapauksia, joissa suomalaisella miehellä on aasialainen vaimo. Vaimoa hakiessaan mies on ollut hellä ja rakastava. Suomessa mies lukitsee vaimon kotiin, eikä anna tämän pitää yhteyttä edes vanhempiinsa. Vaimo on kirjaimellisesti orjana, tekee kaikki kotityöt ja pesee miehensä varpaatkin. Jo pelkästään vaimon suomen kielen opiskelu saattaa horjuttaa miehen asemaa, Reet Nurmi kertoo.

– Kun vaimo on alkanut valittaa kohteluun, mies on tuonut hänet tänne kuin loppuun käytetyn tavaran ja ilmoittanut purkavansa sopimuksen. Ja kohta miehellä on uusi vaimo samalta suunnalta.

Reet Nurmi on päätellyt, että jotkut suomalaiset miehet haluaisivat naiset takaisin neljän seinän sisälle.

Vaikka lähisuhdeväkivalta on Suomessa ollut kriminalisoitu jo yli 10 vuotta, perherauha on vielä kaukana suomalaistenkin todellisuudesta. Yleisen uhritutkimuksen mukaan keskimäärin joka toinen viikko kuolee yksi nainen ja joka viikko sata naista saa vammoja lähisuhdeväkivallan seurauksena.

– Moni suomalainen mies kokee tasa-arvon uhkana itselleen. Ulkomaalainen vaimo on ihanteellinen, sillä hän mukautuu suomalaista paremmin perinteiseen kotiäidin rooliin, palvoo ja palvelee miestään eikä uhmaa miehen valta-asemaa, Reet Nurmi pohtii.

Moniavioisuutta Suomessa

Moniavioisuus on Suomen lain mukaan rikos. Viime vuosina on kuitenkin paljastunut yhä useampia tapauksia, joissa Suomessa asuvalla muslimimiehellä on jopa viisi eri vaimoa.

Tämä on Reet Nurmen mukaan mahdollista siten, että pysyvän oleskeluluvan tai Suomen kansalaisuuden saanut, islamilaisesta maasta lähtöisin oleva mies hakee itselleen vaimon kotimaastaan. Oltuaan naimisissa kolme vuotta mies eroaa vaimostaan. Ero tapahtuu Suomen lain mukaan, mutta ei islamilaisen.

Sitten mies hakee kotimaastaan uuden vaimon – ja aina jonkin ajan kuluttua jälleen uuden. Islamin lain mukaan kaikki viisi naista pysyvät edelleen hänen vaimoinaan. Kaikki vaimot ovat synnyttäneet hänelle lapsia, ja hän kiertää perheestä toiseen.

– Tämä, jos mikä on henkistä väkivaltaa naisia kohtaan, Reet Nurmi toteaa.

– Teimme eräästä miehestä ilmoituksen poliisille. Annoimme jopa hänen osoitteensa. Poliisi ei kuitenkaan voinut tehdä mitään, sillä mies oli rekisterin mukaan naimisissa vain yhden naisen kanssa.

Kunniaväkivalta tavallista

Shahla Rostemi on lähihoitaja ja työskentelee ohjaajana Monika-Naiset liitto ry:ssä. Shahla on Irakin kurdi ja asunut Suomessa jo useita vuosia.

– Kunniaväkivaltatapauksia on tullut esille kurdien lisäksi mm. intialaisissa, vietnamlaisissa ja pakistanilaisissa yhteisöissä, hän selvittää.

– Luoksemme tulee nuoria tyttöjä, jotka ovat joutuneet isänsä tai veljensä väkivallan kohteeksi ja hakevat apua koulukuraattorilta tai terveydenhoitajalta. He ovat ohjanneet tytöt meille. Usein tytöt eivät kuitenkaan uskalla kertoa viranomaisille tällaisista tapauksista pelätessään, että isä tai veli joutuu vankilaan.

– Joskus mies on jopa ylpeä siitä, että hän lyö lapsiaan tai vaimoaan. Näin hän pitää perheensä kurissa ja puolustaa miehen kunniaansa.

Ruotsalainen tutkija, dosentti **Hedwig Ekerwald** on kiteyttänyt kunniaväkivallan ytimen näin:

”Kunniaväkivaltakulttuureissa miehen kunnia on naisen, eli äidin, vaimon tai tyttären jalkojen välissä.

Tämä tarkoittaa sitä, että heidän täytyy olla seksuaalisesti puhtaita. Jos nainen on naimaton, hänen on oltava neitsyt. Jos tytär raiskataan, se tahraa isän kunnian, sillä se osoittaa, että isä ei ole kyennyt suojelemaan tyttärtään. Jos tytär rikkoo kulttuurin asettamia sääntöjä, miehen on osoitettava kannattavansa näitä sääntöjä siten, että hän rankaisee sääntöjen rikkojaa.”

– Väkivaltaa ei tule koskaan ymmärtää kulttuuriin kuuluvana ilmiönä. Siihen on puututtava riippumatta siitä, miten väkivaltaan suhtaudutaan asiakkaan omassa kulttuurissa, Reet Nurmi painottaa.

Shahla Rostemin mukaan on hyvin tärkeää, että Suomeen saapuvalla maahanmuuttajalle toistetaan ensimmäisestä päivästä lähtien, että perheväkivalta on tässä maassa rikos.

– Tähän saapuu nuoria miehiä, jotka ovat syntyneet ja kasvaneet sodan keskellä. Heille vaimon ja lapsen lyöminen on luonnollinen asia. Monet miehet eivät tiedä, kuinka toimia, jos vaimoa ja lapsia ei saa lyödä.

– Olisi elintärkeää, että kaikilla maahanmuuttajilla olisi suomen kielen oppivelvollisuus, jotta asioiden

kärjistyminen voitaisiin estää.

Uskallusta kysyä

Kasvatustieteen maisteri Reet Nurmi tuli Suomeen 1994 Virosta. Hän perusti heti järjestön maahanmuuttajien työllistämiseksi, koska hän huomasi, että maahanmuuttajanaisia pidetään ikään kuin vajaaälyisinä.

– Työyhteisöissä heitä voidaan mitätöidä, eikä heidän aikaisemmalla koulutuksellaan ole mitään merkitystä. En olisi voinut kuvitella, että ihmistä voidaan kohdella niin.

Maahanmuuttajanaisten kynnys hakea apua lähisuhdeväkivaltaan on Reet Nurmen mukaan korkea, koska he kokevat koko yhteiskunnan olevan heitä vastaan. Myös suomalaisten viranomaisten valmiudet kohdata väkivaltaa kokeneita maahanmuuttajanaisia ovat osin heikot. Naiset voivat kertoa hyväksikäytöstä ja väkivallasta, jos sitä kysytään hienotunteisesti. Kysymykset voivat olla välttämätön ensiaskel oman tilanteen ymmärtämiseksi ja avun hakemiseksi.

– Asiakkaamme saapuvat usein yhteiskunnista, joissa naisten asema on huonompi kuin Suomessa. Kulttuuritausta ei saa vaikuttaa siihen, kuinka näihin naisiin kohdistuvaan väkivaltaan täällä suhtaudutaan, Reet Nurmi painottaa.